

KÖZÉRDEK ÉS MAGÁNÉRDEK A SPORTBAN*

Nemes András¹

Az MTA Közjogi Albizottság és Rendészeti Albizottság 2016 novemberi közös vitaülésén Tóth Judit részletesen tárgyalta a sportrendezvények biztosításának vitatott kérdéseit és szabályozási ellentmondásait. Az előadás, illetve a szerző korábban közzétett írásai² ösztönöztek arra, hogy a témát sportjogi szempontból továbbgondoljam. Egyet tudok érteni a szerző álláspontjával, miszerint a közjóságok közé kell sorolni – többek között a közterületek rendjét (még a sportrendezvények biztonságát illetően is). Azzal is egyetértek, hogy megélhetési businesssé vált a sportesemények biztosítása. Ugyanakkor kiegészíteném a közrendészet-magánrendészet párhuzamot a közérdek-magánérdek párhuzammal.

Vélhetően a közrendészet a közérdeket, a magánrendészet a magánérdeket szolgálja. Mégsem teljesen automatikus a megfeleltetés. Az elvitathatatlan, hogy a sport a köz- és magánérdekek állandó metszéspontjában áll (mint ahogy a sportjog is a köz és a magánjog keresztlékvő jogága.) A sportban a rendezvénybiztosítás célja éppen annak megakadályozása, hogy a sportrendezvényt a szervezőktől független rendkívüli esemény megzavarja, vagy meghiúsítsa. Ebből következnek a rendezvénybiztonsági feladatok is. Ez utóbbiak a sportrendezvények biztonságról szóló 54/2004 kormányrendelet³ szellemében az alábbiakban foglalhatók össze:

- a rendezvény fajtájának, céljának megfelelő személyi és tárgyi feltételek kialakítása;
- a szervezésben résztvevők közötti együttműködés kialakítása, együttműködés a rendvédelmi szervekkel (tipikus példája a köz-, és magánrendészeti harmóniának);
- a rendbontások megelőzése, az illetéktelen és rendbontást előidéző személyek kiszűrése;
- a megbomlott rend helyreállítása;
- a rendezvényen részt vevők személyi és vagyonbiztonságának biztosítása;
- a rendezvény biztosításának értékelése.

A sportrendezvény („magánrendészeti” aktussal), a területileg illetékes hatósági bejelentéssel kezdeményezhető.⁴ (a rendezvényre tehát nem kell engedélyt kérni, hiszen

---

* DOI 10.21867/KjK/2016.5.5.

¹ *dr. iur.habil. Nemes András*, ügyvéd, Dr. Nemes András Ügyvédi Iroda

² Tóth Judit: Közrendészet és magánrendészet – Új szövetségben. *Közjavak*, 2016/3. 26–29. o.; Tóth Judit: Civil formák a köz védelmében. *Közjavak*, 2016/3. 20–25. o.; Tóth Judit: Közbiztonság, magánbiztonság... – de kinek a pénzén? (2016. 10. 17.) *KÖZJAVAK.HU. Az MTA-DE Közszolgáltatási Kutatócsoport blogja*.. Elérhető: <http://kozjavak.hu/kozbiztonsag-maganbiztonsag-de-kinek-penzen>

³ 54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet a sportrendezvények biztonságáról

⁴ A sportrendezvények biztonságáról szóló kormányrendelet 8. § (1) bek szerint a sportrendezvény szervezéséről az annak helye szerint illetékes rendőrkapitányságot, a fővárosban a Budapesti Rendőr-főkapitányságot legalább húsz munkanappal a sportrendezvény megtartásának tervezett időpontját megelőzően írásban tájékoztatni kell. Ha a sportrendezvény több rendőrkapitányság illetékességi területét érinti, a sportrendezvény megtartásáról a sportrendezvény helye szerint illetékes valamennyi rendőrkapitányságot tájékoztatni kell.

a gyülekezési jog formájaként e jog gyakorlása első generációs alapjog, ráadásul a sportolás alapvető jogunk, amint arról a sporttörvény⁵ praeambulum a is megemlékezik)⁶

Sajátos harmónia (olykor azonban diszharmónia) figyelhető meg az érdekek egymásnak feszülésében. Szinte minden olimpiát rendező város szembesült ezzel: az emberek mozgásterét beszűkítették az olimpia idejére (1980-ban a pártvezetők egyszerűen hazaküldték a Moszkvaiakat a vidéki rokonokhoz, hogy járhatóak legyenek az utak, biztosítva legyenek az „olimpiai sávok”) Az sem volt ritka, hogy a Nemzetközi Olimpiai Bizottság légtisztasági protokollja miatt leállították az autókat, vagy a páros/páratlan rendszámúakra redukálták a napi forgalmat (Pekingben történt). Ne legyenek illúzióink, nem lesz ez másként a 2024-es Budapesti Olimpián sem, ha sikeres lesz a jövőre esedékes kandidációnk a NOB-nál.⁷ A küszöbön álló sport-FINA-megarendezvény, a 2017-es budapesti „vizes világbajnokság” mint beruházás is jelentősen átszabja a közérdekeket (és nemcsak amiatt, hogy több, mint egy éve nem közlekedhetnek az autósok a Dagály fürdő előtt az építkezés miatt), hisz ez a magánérdek-korlátozás akár még alá is rendelhető a közérdeknek, de a sportrendezvények időpontjában a közlekedés is megbénul rendre (egy-egy délután idejére például egy Újpest-FTC mérkőzés alkalmával két budapesti kerület közlekedése megbénul). Egyértelmű tehát, hogy a biztonság igen markánsan befolyásolja a mindennapok magánérdek-viszonyait is.

Tóth Judit tanulmányában a sporthivatkozások helytállóságát még annyival megfejeelném, hogy a sporttörvény a „közjó” fogalmát is behozza a sportértékek közé („a sport a közjó része, mivel erősíti a közösség tagjainak egymáshoz tartozását, miként az egyén testi és lelki egészségét”).⁸

Közhelyszerű igazság, hogy a sportesemények sok embert megszólítanak, emiatt a sportrendezvények biztonságának jogi szabályozása már az ókori Rómában is fontos volt, nem véletlen, hogy az első „sportesemények” az úgynevezett fogadalmi játékok (ludi votivi), majd a gladiátorviadalkok (munera gladiatorii), de később a kocsiversenyek és egyéb rendezvények (circes) – szinte mindenre kiterjedő – protokoll-szerű szabályozása igazi – akár mai értelemben is értelmezhető – közjogi garanciákkal bírt. Ókori római jogi források tanúskodnak erről mind a királyság, majd a köztársaság, mind a császárság korából.⁹

Azután az újkori történelemben, a XX. század vége felé haladva azt látjuk, hogy a '89-es esztendő nem csupán az egyesülési, de a gyülekezési jog vonatkozásában is jelentős volt. A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény ugyanis speciális keretszabályozást adott a sportrendezvények vonatkozásában. A jogszabály deklarálta, hogy a gyülekezési jog mindenkit megillető alapvető szabadságjog. Nemcsak elismerte, de kifejezetten biztosította is a gyülekezési jog szabad gyakorlását. A jog gyakorlása keretében békés összejövetelek, felvonulások és tüntetések (összefoglalóan: rendezvények) tarthatók, amelyeken a résztvevők a véleményüket szabadon

⁵ 2004. évi I. törvény a sportról (Stv.)

⁶ Lásd az Stv. praeambulumának 8. mondatát.

⁷ Az IOC (International Olympic Committee) magyar betűszava a Nemzetközi Olimpiai Bizottság jelölésére.

⁸ Lásd az Stv. preambulumát.

⁹ Lásd Gedeon Magdolna: *Az Ókori Róma sportjoga*. Novotni Kiadó, Miskolc, 2005.

kinyilváníthatják. Volt tehát és ma is van egy fontos korlátja a gyülekezési jognak: a jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, továbbá nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével. Ez a korlátozás a német jogból átvett praktikus alapelvei rendelkezés¹⁰, amely a népi bölcsességből származik, jól megfér az alkotmányos alapelvekkel.

Az „élhetőség” kedvéért a jogalkotó olyan garanciákat állított a magánérdekek védelmére, ami igen praktikus: a sportrendezvények biztonsági kockázatait fokozatokba kategorizálja és a fokozatokba sorolás valamiféle társadalmi kontroll alatt áll. Az például, hogy kiemelt, fokozott, vagy normál kockázatú egy sportrendezvény, nos, az egy minősítő testület (a jogszabálytól nyilván nem független) véleményétől függ. A „háromfejűvé” vált rendőrség¹¹ így csak egy (köz)szereplő ebben a testületben és nem biztos, hogy a legfontosabb! A sportlétesítményeket (köz)biztonságtechnikai szempontból ugyanis a rendőrség mellett a tűzoltóság, a Katasztrófavédelem, az Országos Mentőszolgálat, az egészségügyi közigazgatási szerv ellenőrzi, ami viszont a magánérdekeltséget illeti, a sportszövetség, a létesítményt használó sportszervezet, a tulajdonos, az üzemeltető, a sportrendezvényt szervező és az azzal szerződéses viszonyban álló egészségügyi szolgáltató, a rendező szerv és a Sportrendezvényeket Biztonsági Szempontból Minősítő Bizottság képviselője is részt vesz az ellenőrzésben. Az említett szervek (szervezetek) a versenyrendszerben szervezett első verseny előtt legalább 30 nappal, évente legalább egy alkalommal közösen ellenőrzik a versenysorozatot. A rendőrség, a katasztrófavédelem és az egészségügyi államigazgatási szerv hozzájárulása nélkül nem adható meg a sportlétesítmény részére a sportszövetségi verseny rendezésének jogát biztosító engedély.

A normál és a fokozott biztonsági kockázatú sportrendezvényeken a létesítményen belüli biztonságért a szervező (ha úgy tetszik magánrendészeti eszközrendszerrel) felel, míg a kiemelt biztonsági kockázatú sportrendezvény létesítményen kívüli és belüli biztosítását a rendező mellett a rendőrség közfeladatként végzi.

A rendezvény biztonsági minősítését az országos sportági szakszövetségek, rendvédelmi szervek képviselőiből álló Minősítő Bizottság javaslata alapján az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) határozza meg a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara képviselőivel, valamint a sportigazgatási szerv vezetőjével folytatott előzetes egyeztetést követően (a kormányrendelet részletesen meghatározza a minősítéssel kapcsolatos eljárási kérdéseket). A Minősítő Bizottság a sportrendezvény biztonsági kockázat szerinti minősítésére legkésőbb a mérkőzés megrendezése előtt 18 nappal tesz javaslatot, de ha a mérkőzés megrendezési időpontja, vagy résztvevői a Minősítő Bizottság ülésének időpontjában még nem ismertek, a javaslatot legkésőbb a mérkőzés előtt 10 nappal kell megtenni. A javaslat alapján a konkrét biztonsági kockázat szerinti minősítésére vonatkozó döntést legkésőbb a mérkőzés megrendezését megelőző 15 nappal kell meghozni. (Abban az esetben, ha a javaslatot az előbb említett ok miatt csak a mérkőzés előtti 10 napon belül tették meg, akkor a konkrét döntést 5 nappal korábban kell meghozni.) Sportszervezési szempontból ennek azért van jelentősége, mert miután az ORFK a döntést közli az

---

¹⁰ „Bau nicht dein Glück Unglück der anderer auf”! (Saját boldogságotat ne építsd mások boldogtalanságára!)

¹¹Tóth Judit szellemes jelzője a "Civil formák a közvédelmében" c. tanulmányban [i. m., 21. o.]

országos sportági szakszövetség vezetőjével és a sportrendezvény szervezőjével, a szervezőnek alternatív feladatai vannak. Ha a mérkőzés biztonsági kockázat szerinti minősítése a fenti határidőkön belül nem ismert, úgy a szervező a rendőrségi biztosításra történő felkérést azzal a kikötéssel kezdeményezi, hogy a rendőrség térítés ellenében végzett közreműködésére csak akkor kerül sor, ha a mérkőzést fokozott biztonsági kockázatúnak minősítik. Fő szabály szerint a szervező a stadionon belüli mindenféle atrocitásért felelős. Éppen ezért a szervező a sportlétesítményen kívül és annak területén jól látható hirdetésekben köteles meghatározni a sportrendezvény megtekintésének feltételeit, amelyet – általános szerződési feltételekként összefoglalva – a belépőjegyben, bérletben is fel kell tüntetni. A stadionokban is kihelyezett rendtartási előírásokkal együtt ez alkotja az úgynevezett „szurkolói szerződést”.

A sportrendezvény a területileg illetékes hatósági bejelentéssel kezdeményezhető,¹²¹³ a rendezvényre tehát nem kell engedélyt kéni, hiszen a gyülekezési jog formájaként e jog gyakorlása első generációs alapjog. Ráadásul a sportolás alapvető jogunk, amint arról a sporttörvény preambuluma is megerősít¹⁴

A sportrendezvények megrendezéséhez azonban szükséges egy sor szakhatósági engedély beszerzése. Manapság már nagy választéka van a rendezvényszervező és vagyoni védelmi vállalkozásoknak. Jól működik – Tóth Judit szavaival élve – a biztonságiőr-ipar. Ezek a vállalkozások magánérdekeltségűek, de mivel részt vesznek a rendezvények sikeres lebonyolításában, részesévé válnak a közérdek kiszolgálásának. A rendezvényszervező vállalkozásoknak az előkészítéstől a teljes lebonyolításig gondoskodniuk kell a rendezvény biztonságáról. Ha a rendezvény-biztonsági munka eredményes, akkor nem kell tartani attól, hogy kudarcélménye lesz a menedzsernek, sőt talán még attól sem, hogy adott esetben zártkapus mérkőzés lesz például egy-egy deviáns szurkolói viselkedés elkerülhetetlen szankciója.

---

¹²A sportrendezvények biztonsági minősítése az Stv. 68/A § (2) bekezdése szerint normál-, fokozott-, vagy kiemelt biztonsági kockázatú lehet.

¹³A sportrendezvények biztonságáról szóló kormányrendelet 8. § (1) bek szerint a sportrendezvény szervezéséről az annak helye szerint illetékes rendőrkapitányságot, a fővárosban a Budapesti Rendőr-főkapitányságot legalább húsz munkanappal a sportrendezvény megtartásának tervezett időpontját megelőzően írásban tájékoztatni kell. Ha a sportrendezvény több rendőrkapitányság illetékességi területét érinti, a sportrendezvény megtartásáról a sportrendezvény helye szerint illetékes valamennyi rendőrkapitányságot tájékoztatni kell.

¹⁴Lásd az Stv. preambuluma 9. mondatát.